

ховних уч-щ (02.07.1826–16.12.1830). 04.08.1826 прийняв чернечий постриг (першим із колишніх кишинівських семінаристів); 08.08.1826 рукопокладений у сан ієродиякона, 10.08.1826 – у сан ієромонаха. 02.10.1826 піднесений до сану ігумена і призначений настоятелем Курківського Різдово-Богородицького чол. монастиря (нині – у с. Курки (Curchi) Оргіївського р-ну Республіки Молдова). З 26.05.1827 – член Кишинівської духовної дикастерії. 31.05.1832 був переведений на посаду інспектора Калузької ДС.

Поряд із викладацькою і церк. діяльністю А. займався літ. творчістю: писав вірші духовного змісту молд. мовою; розпочав роботу над «Курсом молдавской письменности». Однак передчасна смерть обірвала його задуми.

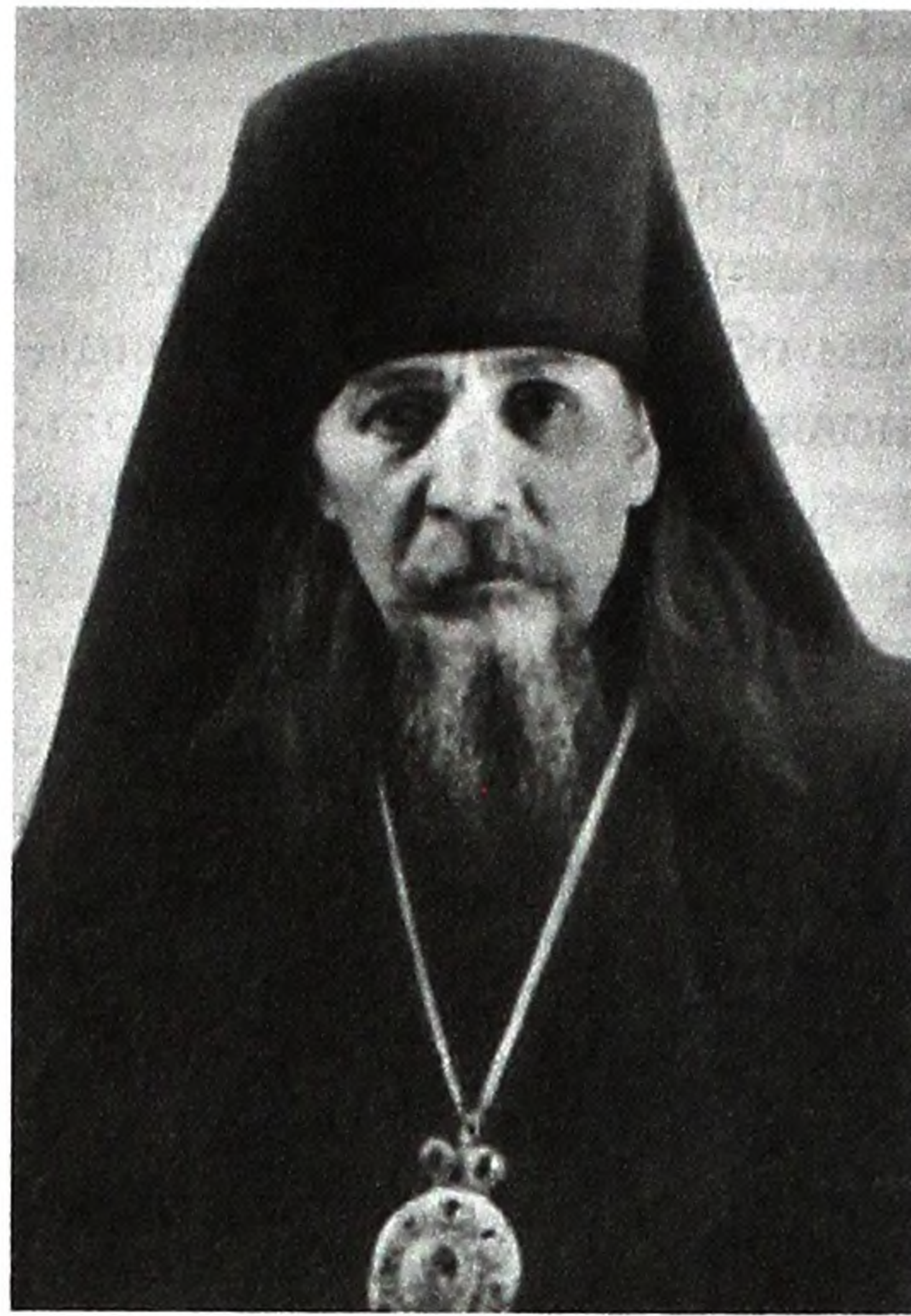
Помер і похований у Калузі.

Арх.: ІР НБУВ. – Ф. 175. – № 1473; Ф. 160. – № 1278.

Опубл. дж.: Стадницький А. Г. Матеріали для історії Кишиневської семінарії // Кишиневские Ев. – 1888. – № 12. – Отд. неофиц. – С. 436–451; *Він же*. Из рукописей Кишиневской семинарской библиотеки // Там само. – № 20. – Отд. неофиц. – С. 728; От Кишинева до Калуги в 1833 г. (письма инспектора Калужской, а раньше Кишиневской, семинарии игумена Антония Жумина [Жуминського. – М. Т.] к А. И. Белюгову) / публ. Л. С. Мацеевича // ЗапООИД. – 1900. – Т. XXII. – Матеріали. – С. 20–36. Акты и документы, относящиеся к истории Киевской Академии. – Отд. III (1796–1869 гг.). – Т. 5 (1823–1869 гг.) / с предисл., введ. и прим. проф. прот. Ф. И. Титова. – К., 1915. – С. 20–21.

Літ.: Хаждзу А. Бессарабские литераторы // Телескоп. – 1835. – № 4. – С. 610–614; Стадницький А. Г. Исторический очерк «Благородного пансиона», учрежденного при Кишиневской семинарии // Кишиневские Ев. – 1895. – № 22. – Отд. неофиц. – С. 779–781; Пархомович А. М. Список ректоров и инспекторов Кишиневской духовной семинарии за время столетнего (с 31 января 1813 г.) существования ее // Там само. – 1911. – № 24. – Отд. неофиц. – С. 916–919; 100-летие Кишиневской духовной семинарии. Приветствие-историческая записка Льва Степановича Мацеевича // Там само. – 1913. – № 7–8. – С. 383–384, 386; Пархомович И. М. Духовно-учебные заведения Кишиневской епархии : Краткий очерк к столетию ее. 1813–1913. – Кишинев, 1913. – С. 93, 101–102; Осадченко И. Литературные связи Молдавии и России в XIX в. – Кишинев, 1983. – С. 123–124; Иринея (Тафуня), игумен. Страницы из истории Кишиневской духовной семинарии // Tyragetia : Istorie. Muzeologie : Serie Nouă. – 2009. – Vol. 3 [18]. – № 2. – С. 141–157.

М. Л. Ткачук

Антоній
(Кротевич)

АНТОНІЙ (КРОТЕВИЧ Борис Миколайович) [рос. Антоний (Кротевич Борис Николаевич)] (01[13].08.1893–21.11.1973), митрополит РПЦ, навчався у КДА – церк. діяч.

Нар. у м-ку Богуслав Канівського пов. Київ. губ. (нині – місто, адм. центр Богуславського р-ну Київ. обл.) у сім'ї почесного громадянина (один із привілейованих міськ. станів у Рос. імперії). Закінчив Лебединську чол. гімназію. Склавши відповідні іспити, отримав звання народного вчителя. 16.09.1916 вступив до Віленського військ. уч-ща. Пройшовши прискорені 4-місячні курси підготовки, 01.02.1917 отримав звання прапорщика Рос. армії і був зарахований молодшим офіцером 16-ї роти 213-го піхотного полку. 07.07.1917 призначений командиром роти. 18.07.1917 переведений до 196-го піхотного полку, де 15.08.1917 обійняв посаду молодшого офіцера 15-ї роти. 06.10.1917 отримав звання підпоручика. Згідно із записом у послужному списку, у грудні 1917 вибув із полку в розпорядження УЦР.

У серпні 1918 вступив до КДА (на момент подання заяви про вступ мешкав у Богуславі), де навчався до її закриття більшовицькою

владою у квітні 1919 *. У збережених списках студентів КПБА не зазначений.

Як свідчать архів. документи, на поч. 1920-х прийняв священний сан. З 1922 був активним діячем обновленства на Київщині. Як член обновленського Київ. єпархіального управління, 30.01.1923 підписав адресоване Патріаршому Екзарху України митрополитові *Михайлу (Єрмакову)*, звільненому обновленським ВЦУ на спочинок до м. Холмогори Архангельської губ., розпорядження у триденний термін здати справи і виїхати з Києва за місцем призначення. Цей документ підписував ще в сані ієрея. У протоколах Всеукр. церковно-обновленського з'їзду духовенства і мирян, що відбувся у Києві 13–16.02.1923, фігурує вже як протоієрей, делегат від Київ. єпархії. У 1920-х був настоятелем Єкатерининської церкви на Лук'янівському кладовищі.

За офіц. даними, на поч. 1930-х служив у Моск. єпархії (до цього часу повернувся в лоно Патріаршої РПЦ): з 1931 був настоятелем храму Софії Премудрості Божої у Середніх Садовниках (Москва, Софійська набережна). 17.08.1932 обійняв посади настоятеля Христоріздвяного храму м. Коврова і благочинного Ковровського округу Влади-

мирської єпархії. Як вказують церк. біографи, у листопаді 1932 здобув ступ. канд. богослов'я за дис. «История Страстной седмицы до образования Студийского устава».

У 1933 повернувся на службу до Моск. єпархії: був настоятелем Свято-Введенської церкви у м. Іваново. Станом на травень 1934 – ключар Івановського Благовіщенського кафедрального собору, митрофорний протоієрей. У 1934–37 – настоятель собору в ім'я Різдва Пресвятої Богородиці в м. Орехово-Зуєво і благочинний Орехово-Зуєвського округу. У 1935 розлучився з дружиною. З 1937 служив настоятелем храму в м. Перово; був благочинним церков Ухтомського і Раменського р-нів Моск. обл.

У 1937 заарештований за обвинуваченням в антирад. пропаганді. Засуджений на 5 років таборів (інформації про місце відбування покарання в літ-рі немає).

За офіц. даними, звільнився у 1942. З 1944 служив у Житомирській єпархії, де обіймав посади настоятеля одного з храмів і благочинного. 11.08.1944 прийняв чернечий постриг у КПЛ. З 14.08.1944 – єпископ Житомирський і Овруцький (чин хіротонії звершено у Києво-Володимирському соборі). У 1946 призначений єпископом Костромським і Галицьким, тимчасовим очільником Ярославської єпархії. Обіймав посади до 16.11.1953 (з 25.02.1952 – у сані архієпископа). У подальші роки чергував архієрейське служіння із перебуванням на спочинку. Посідав каф-ри: Тульську і Бельовську (09.02.1954–16.03.1961; з 1958 тимчасово керував Ростовською і Новочеркаською єпархією), Мінську і Білоруську (16.03–05.07.1961, піднесений до сану митрополита), Орловську і Брянську (12.01.1962–28.05.1963), Івановську і Кінешемську (30.03.1964–27.01.1966), вдруге Тульську і Бельовську (27.01–07.07.1966), Тамбовську і Мічуринську (28.11.1968–08.06.1970). У 1954 обраний почесним членом МДА. У 1963 нагороджений орденом Св. кн. Володимира 1-го ступ.

* Викладені вище біогр. відомості щодо А., які ґрунтуються на віднайденій у ЦДІАУК особовій справі студента КДА Бориса Кротевича (Ф. 711. – Оп. 1. – Спр. 11219), цілковито відрізняються від офіц. загальнопоширеної версії його біографії. Згідно з останньою, А. народився 01.08.1889 у сім'ї священника. Після закінчення 2-ї класичної гімназії в Києві протягом року навчався у Київ. медичному ін-ті [навч. закладу із такою назвою в дореволюц. Києві не існувало; мед. освіту здобували на мед. ф-ті Ун-ту Св. Володимира. – М. Т.]. Перервавши навчання, вступив до КДА, яку закінчив у 1914 [у списках студентів і випускників за 1910–14 не зазначений. – М. Т.]. Після одруження був рукопокладений у сан диякона, 14.08.1914 – у сан священника [за даними особової справи 1918, у шлюбі не був. – М. Т.]. Служив у Воздвиженській церкві с. Пирогова Київ. єпархії. У 1917 переведений до церкви великомучениці Катерини на Лук'янівському кладовищі м. Києва. У 1919 піднесений до сану протоієрея і призначений настоятелем храму на Байковому кладовищі, благочинним 3-го округу (див. зокрема: *Цыпин В., прот., Зонтиков Н. А. Антоний (Кротевич) Борис Николаевич*) // ПЭ. – Т. 2. – М., 2000. – С. 629).

Своє майже 30-річне архієрейське служіння здійснював у тісній співпраці з органами держ. влади, керуючись не стільки інтересами Церкви, скільки настановами обласних уповноважених Ради у справах релігій. З легкістю закривав храми, віддавав церк. майно і кошти в держ. власність. Дбав про підсилення особистого безпосереднього керівництва пастирською діяльністю духовенства (задля цього, наприклад, скасував у травні 1964 посади благочинних в Івановській єпархії). За часів його керівництва цією єпархією було знищено єпархіальний архів і б-ку. Очолюючи Мінську єпархію, заборонив здійснювати набір студентів до Мінської ДС, тим самим сприявши «природному» припиненню її діяльності у 1963 (відновлена лише в 1989). Виявляючи лояльність щодо представників влади, у стосунках із підлеглим духовенством вирізнявся ексцентричністю і брутальністю поведінки.

08.06.1970 звільнений на спочинок за віком. Решту життя мешкав у Малаховці (сміт Люберецького р-ну Моск. обл.), де помер на 81-му році життя. Похований в огорожі храму Різдва Пресвятої Богородиці у с. Нікольсько-Трубецькому Моск. обл.

Арх.: ГАРФ. – Ф. Р-6991. – Оп. 7. – Д. 12; ЦДІАУК. – Ф. 711. – Оп. 1. – Спр. 11219; Оп. 3. – Спр. 3977.

Опубл. дж.: Назначения на архиерейские кафедры // ЖМП. – 1944. – № 9. – С. 6; 1946. – № 3. – С. 7; Киреев А., диак. Высокопреосвященный митрополит Антоний (Кротевич) [некролог] // Там само. – 1974. – № 1. – С. 18; Киридон А. Всеукраїнський церковний об'єднання з'їзд духовенства і мирян (13–16 лютого 1923 року) // Студії з архівної справи та документознавства. – Т. 12. – К., 2004. – С. 163, 173; Эдельштейн Г., прот. Записки сельского священника. – М., 2005. – С. 84–86; Малоизвестные страницы церковного служения Экзарха Украины митрополита Михаила (Ермакова) в 1922–1923 годах (по материалам следственного дела) / публ., вступ. ст. и прим. А. Н. Сухорукова // Вестник ПСТГУ. II : История. История Русской Православной Церкви. – М., 2009. – Вып. II : 1 (30). – С. 81–82, 101, 114; Документы Московской Патриархии : 1934 год / публ. и коммент. А. К. Галкина // ВЦИ. – 2010. – № 3/4 (19/20). – С. 209, 241; Русская Православная Церковь в XX веке на Ивановской земле : сб. документов и материалов / сост. А. А. Федотов. – Иваново, 2010. – С. 193–202.

Літ.: Федотов А. А. История Ивановской епархии. – Иваново, 1998. – С. 41–46; Він же. Архипастыри земли Ивановской. – Иваново, 2000. – С. 30–33; Цыпин В., прот., Зонтиков Н. А. Антоний (Кротевич Борис Николаевич) // ПЭ. – Т. 2. – М., 2000. – С. 629.

М. Л. Ткачук

АНТОНІЙ (ЛОБОВ Олексій Захарович) [рос. Антоній (Лобов Алексей Захарович)] (12[24].02.1894–01.09.1942), архімандрит РПЦ, випускник КДА – місіонер, проповідник. Син архієпископа Воронежського і Задонського священномученика Захарії (Лобова).

Нар. у м. Олександрівськ-Грушевський Черкас. пов. Обл. Війська Донського (нині – м. Шахти Ростовської обл. РФ), де його батько Захарія Петрович Лобов служив священником у Петропавлівській церкві.

Після закінчення Новочеркаського ДУ (1905–09) та Донської ДС (1909–15) навчався у КДА (1915–19), де здобув ступ. канд. богослов'я (ухвала академ. Ради від 04.11.1919). У студентські роки мешкав у КПЛ: був півчим у митрополичому хорі (з 04.12.1915), вчителем лаврської 2-класної школи (з 15.09.1917), читцем Благовіщенської церкви (14.04.1918–14.06.1919).

Після закінчення КДА, «имея непреодолимое желание пребыть под покровом Печерской обители... до конца дней своих», за власним клопотанням і рішенням Духовного Собору КПЛ був зарахований до складу лаврських послушників (з 14.07.1919). Прикріплений для несення послуху до Канцелярії Духовного Собору. Після прийняття чернечого постригу (22.07.1919) призначений помічником діловода Духовного Собору (з 30.07.1919) та помічником місіонера-проповідника (з 01.09.1919). Рукопокладений у сан ієродиякона (07.09.1919). З 03.05.1920 обіймав посаду бібліотекаря КПЛ. Одночасно був лаврським місіонером-проповідником (14.06.1920–11.05.1921). Вирізнявся з-поміж ченців КПЛ «светлым умом» та високою освіченістю.

Резолюцією керуючого Київ. єпархією єпископа Черкаського Назарія (Блінова) від